

О‘ЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI OLIY SUDI PLENUMINING QARORI

32 -sonli

20.21 yil « 27 » noyabr

Toshkent shahri

Терроризм ва экстремизмни молиялаштиришга оид жиноят ишлари бўйича суд амалиётининг айрим масалалари тўғрисида

Терроризм ва экстремизмни молиялаштиришга оид жиноят ишлари бўйича суд амалиётида вужудга келган масалалар муносабати билан, шунингдек, мазкур тоифадаги ишларни кўриб чиқишда қонун нормалари тўғри ва бир хилда қўлланилишини таъминлаш мақсадида, “Судлар тўғрисида”ги Қонуннинг 22-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И:

1. Судларнинг эътибори шунга қаратилсинки, терроризм ва экстремизмни молиялаштириш билан боғлиқ жиноят ишларининг ўз вақтида ва сифатли кўриб чиқилиши миллий хавфсизликни таъминлашнинг муҳим шартларидан бири ҳисобланади.

2. Судларнинг эътибори шунга қаратилсинки, терроризм ва экстремизмни молиялаштириш билан боғлиқ жиноят ишларини кўриб чиқишда судлар жиноят ва жиноят-процессуал қонунлари билан бир қаторда қўйидагиларга амал қилишлари лозим:

Ўзбекистон Республикасининг “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги Қонунига;

Ўзбекистон Республикасининг “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга, терроризмни молиялаштиришга ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунига;

Ўзбекистон Республикасининг терроризм ва экстремизмни молиялаштиришга қарши курашишга қаратилган бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларига;

терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисидаги халқаро конвенцияларга;

Жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши молиявий чораларни ишлаб чиқиш гуруҳи (ФАТФ) тавсияларига.

3. Судларга тушунтирилсинки, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг (бундан буён матнда ЖК деб юритилади) 155³-моддасида қуйидагилар учун жиноий жавобгарлик белгиланган:

террорчилик ташкилотининг мавжуд бўлишини, фаолият кўрсатишини, террорчилик фаолиятида иштирок этиш учун шахсларнинг хорижга чиқиб кетиши ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали ҳаракатланишини, террорчилик ҳаракатини тайёрлаш ва содир этишни моддий ёки молиявий жиҳатдан таъминлаш (бундан буён матнда терроризмни моддий ва молиявий таъминлаш деб юритилади);

террорчилик ташкилотларига ёхуд террорчилик фаолиятига кўмаклашаётган ёки бундай фаолиятда иштирок этаётган шахсларга бевосита ёки билвосита ҳар қандай воситаларни, ресурсларни бериш ёки йиғиш, бошқа хизматлар кўрсатиш.

4. Ўзбекистон Республикасининг “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги Қонунига мувофиқ террорчилик ташкилоти деганда, икки ёки ундан ортиқ шахснинг ёки террорчилик гуруҳларининг террорчилик фаолиятини амалга ошириш учун барқарор бирлашуви тушунилади.

5. Террорчилик ташкилотининг мавжуд бўлишини, фаолият кўрсатишини моддий ва молиявий жиҳатдан таъминлаш қуйидагиларда ифодаланиши мумкин:

ҳар қандай кўчар ёки кўчмас активларни ёки бундай активларга бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи юридик ҳужжатларни тақдим этишда ёхуд уларда иштирок этишда (масалан, банк чеклари, пул ўтказмалари, банк кредитлари, қимматли қоғозлар, облигациялар, векселлар, акциялар, аккредитивлар ва ҳ.к.);

террористик ҳаракатларни амалга ошириш учун мўлжалланган бошқа мулкларни тақдим этишда ёки хизматлар кўрсатишда.

6. Террористик фаолиятни амалга ошириш учун мўлжалланган мулкый характердаги хизматлар қуйидагиларда ифодаланиши мумкин:

террорчилик фаолиятида иштирок этиш учун хорижга чиқиш ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали ҳаракатланиш учун чипталар сотиб олишда;

пул маблағларини, шу жумладан, хайрия ниқоби остида Ўзбекистон Республикасидаги ёки хориждаги ҳисоб рақамларига ўтказишда;

учинчи шахслар орқали пул ва бошқа маблағларни тақдим этишда;

террорчилик ташкилотларига қўшилиш учун жўнаб кетаётган шахсларга йўлбошчилик қилишда;

террорчилик ҳаракатларини амалга ошириш учун қурол-яроқ, ўқ-дори ва бошқа асбоб-ускуналар тақдим этишда;

озик-овқат маҳсулотлари, ҳаётий зарур нарсалар, дори-дармонлар, кийим-бош, анжомлар, алоқа воситалари, транспорт, турар ва нотурар жойлар пул маблағлари тақдим этишда ва ҳ.к.

7. Воситалар, ресурслар тўплаш деганда, терроризмни молиялаштириш учун мўлжалланган жиноят предметини излаб топиш ёки жамғаришга қаратилган ҳаракатларни содир этиш тушунилади. Воситалар, ресурслар тўплашда ифодаланган жиноят терроризмни молиялаштириш учун мўлжалланган предметларнинг бир қисми олинган пайтдан бошлаб, бунда олинган воситаларни тасарруф этиш учун реал имконият мавжудлигидан қатъий назар, тугалланган ҳисобланади

8. Воситалар, ресурсларни тақдим этиш деганда, илгари қонуний ёки ноқонуний йўл билан топилган ва терроризмни молиялаштириш учун мўлжалланган жиноят предметини террористик характердаги жиноятларни содир этишгача ёки содир этиш жараёнида топшириш тушунилади. Бу қилмиш жиноят предмети амалда тақдим этилган, шу жумладан, почта ёки бошқа алоқа воситалари орқали жўнатилган пайтдан бошлаб, ундан фойдаланиш учун реал имконият мавжудлигидан қатъий назар, тугалланган ҳисобланади.

9. Террористик ташкилот аъзоси бўлган шахс томонидан уни молиялаштиришда ифодаланган ҳаракатлар ЖК 155 ва 155³-моддалари мажмуи билан квалификация қилинади.

10. Тушунтирилсинки, шахсни ЖК 155³-моддасида назарда тутилган жиноятни содир этишда айбдор деб топиш учун терроризмни молиялаштиришнинг ҳеч бўлмаганда битта факти аниқланганлигининг ўзи етарли.

11. Дастлабки тергов органлари ва судлар айбдорнинг ҳаракатларини ЖК 155³-моддаси иккинчи қисмининг “а” банди билан квалификация қилишда ЖК 32 ва 34-моддаларида назарда тутилган қоидаларга риоя этишлари лозим.

12. Мансабдор шахсларнинг терроризмни молиялаштиришда ифодаланган ҳаракатлари ЖК 155³-моддаси иккинчи қисмининг “б” банди бўйича квалификация қилинади ва ЖК 192¹¹, 205-моддалари бўйича қўшимча квалификация қилишни талаб қилмайди.

Мансабдор шахснинг ҳаракатларини ЖК 155³-моддаси иккинчи қисмининг “б” банди бўйича квалификация қилишда, айбдор терроризмни молиялаштиришда ўз мансаб ваколатларидан фойдаланганлиги аниқланиши лозим.

13. Айбдорнинг ҳаракатларини ЖК 155³-моддаси иккинчи қисмининг “в” банди бўйича квалификация қилиш учун икки ва ундан ортиқ шахсларнинг терроризмни молиялаштириш фаолиятини амалга ошириш мақсадида гуруҳга бирлашганлиги аниқланган бўлиши керак.

14. Шахснинг ҳаракатларида экстремизм белгилари бор-йўқлиги тўғрисидаги масалани ҳал этишда, судлар Ўзбекистон Республикасининг

“Экстремизмга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 3-моддасига амал қилишлари лозим.

15. Қонунга мувофиқ экстремизмни молиялаштириш деганда, қуйидагиларга қаратилган фаолият тушунилади:

экстремистик фаолиятнинг мавжуд бўлишини ва фаолият кўрсатишини, шахсларнинг экстремистик фаолиятда иштирок этиш учун хорижга чиқиб кетишини ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали ҳаракатланишини таъминлашга;

экстремистик ташкилотларга ёки экстремистик фаолиятга кўмаклашаётган ёки бундай фаолиятда иштирок этаётган шахсларга бевосита ёки билвосита ҳар қандай маблағларни, ресурсларни беришга ёхуд йиғишга, бошқа хизматлар кўрсатишга.

16. Судларга тушунтирилсинки, ЖК 244¹-моддасининг биринчи қисмида қуйидагилар учун жиноий жавобгарлик белгиланган:

диний экстремизм, сепаратизм ва ақидапарастлик ғоялари билан йўғрилган материалларни тарқатиш мақсадида тайёрлаш ёки сақлаш;

қирғин солишга ёки фуқароларни зўрлик билан кўчириб юборишга ёхуд аҳоли орасида ваҳима чиқаришга даъват этиш;

диний-экстремистик, террорчилик ташкилотларининг атрибутларини ёки рамзий белгиларини тарқатиш мақсадида тайёрлаш, сақлаш ёхуд намойиш этиш.

17. Шунинг назарда тутиш керакки, ЖК 244¹-моддасининг иккинчи қисми бўйича жиноий жавобгарлик қуйидаги ҳолларда келиб чиқади:

диний экстремизм, сепаратизм ва ақидапарастлик ғоялари билан йўғрилган маълумотлар ва материалларни ҳар қандай шаклда тарқатиш;

қирғин солишга ёки фуқароларни зўрлик билан кўчириб юборишга ёхуд аҳоли орасида ваҳима чиқаришга даъват этиш;

фуқаролар тотувлигини бузиш, туҳматона, вазиятни беқарорлаштирувчи уйдирмалар тарқатиш ҳамда жамиятда қарор топган хулқ-атвор қоидаларига ва жамоат хавфсизлигига қарши қаратилган бошқа қилмишларни содир этиш мақсадида диндан фойдаланиш;

диний-экстремистик, террорчилик ташкилотларининг атрибутларини ёки рамзий белгиларини тарқатиш ёхуд намойиш этиш.

18. ЖК 241¹-моддасида назарда тутилган жиноятлар содир этилишини молиялаштиришда иштирок этган шахснинг ҳаракатлари, жиноятни бажарувчининг ҳаракатларидан келиб чиққан ҳолда, ёрдамчи сифатида квалификация қилинади.

19. Диний экстремистик, сепаратистик, фундаменталистик ёки бошқа тақиқланган ташкилотлар тузиш, уларга раҳбарлик қилиш, уларда иштирок этишни молиялаштиришда иштирок этган шахснинг ҳаракатлари ЖК 244²-моддаси билан квалификация қилинади.

20. Мазкур тоифадаги ишларни кўриб чиқишда, судлар шахсда терроризмни ёки экстремизмни молиялаштиришга қаратилган тўғри қасд

мавжудлигини аниқлаши лозим. Жумладан, судлар томонидан шахснинг айбини исботловчи далилларга ҳуқуқий баҳо беришда, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги “Далиллар мақбуллигига оид жиноят-процессуал қонуни нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги қарорида баён этилган тушунтиришларга амал қилишлари лозим.

21. Терроризм ва экстремизмни молиялаштиришда айбдор деб топилган шахсларга жазо тайинлашда, ҳар бир алоҳида ҳолатда судлар содир этилган жиноятнинг ижтимоий хавфлилик даражасини инобатга олишлари зарур.

22. Терроризмни, экстремизмни молиялаштириш тўғрисидаги иш бўйича муҳокама тамомланганда, судлар иш бўйича ашёвий далиллар тўғрисидаги масалани ЖПК 211-моддасига мувофиқ ва Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2012 йил 13 декабрдаги “Жиноят ишлари бўйича ашёвий далилларга оид қонунчиликни қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги қарорида берилган тушунтиришларига амал қилган ҳолда ҳал қилишлари шарт.

23. Қорақалпоғистон Республикаси суди, вилоятлар ва уларга тенглаштирилган судлар терроризм ва экстремизмни молиялаштириш билан боғлиқ жиноят ишлари тўғри кўриб чиқилишини таъминласинлар, шунингдек, суд амалиётида мавжуд камчиликларни ўз вақтида бартараф этилиши юзасидан чоралар кўрсинлар.

Ўзбекистон Республикаси
Олий суди раиси

К.Камилов

Пленум котиби,
Олий суд судьяси

И.Алимов